

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 5

Languages of publication: **Uzbek,** English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Boshlang'ich sinflarning so'z boyligini oshirishda kreativ yondashuv.**Ortiqova Zulfiya Nurmaxamatovna**

Farg'ona davlat universiteti

"Boshlang'ich ta'lim uslubiyoti" kafedrası

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) katta o'qituvchi

Erkinova Nazokatxon Anvarjon qizi

Ta'lim tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim) 2-kurs magistranti

nazokatxonerkinovafdu@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada, boshlang'ich sinf o'quvchilarining so'z boyligini oshirishda kreativ yondashuvning samaradorligi tahlil qilinadi. Kreativ metodlar, jumladan o'yinlar, rolli mashqlar, vizual va multimediyaviy materiallar, ijodiy yozma vazifalar orqali leksik kompetensiya sezilarli darajada rivojlantirilishi ko'rib o'tiladi. Kreativ yondashuv yordamida o'quvchilar yangi so'zlarni mustaqil ishlatish, turli kontekstlarda qo'llash va nutq madaniyatini oshirish ko'nikmalariga ega bo'lishadi. Shuningdek, bu yondashuv o'quvchilarning ijodiy fikrlash va intellektual salohiyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: Lingvistik kompetensiya, leksik kompetensiya, kreativ yondashuv, boshlang'ich sinflar, so'z boyligi, interaktiv, o'qitish

Annotation: this article analyzes the effectiveness of the creative approach to improving the vocabulary of Primary School students. Through creative methods, including games, role exercises, visual and multimedia materials, creative written tasks, lexical competence is considered to be significantly developed. With the creative approach, students acquire the skills to independently use new words, apply them in different contexts, and enhance the culture of speech. The approach also plays an important role in developing students' creative thinking and intellectual potential.

Keywords: linguistic competence, lexical competence, creative approach, primary classes, Vocabulary, interactive, teaching

Аннотация: В этой статье будет проанализирована эффективность творческого подхода к пополнению словарного запаса учащихся начальной школы. Считается, что лексическая компетентность значительно развивается с помощью творческих методов, включая игры, ролевые упражнения, наглядный и мультимедийный материал, творческие письменные задания. При креативном подходе учащиеся приобретают навыки самостоятельного употребления новых слов, их применения в различных контекстах, повышают культуру речи. Также этот подход играет важную роль в развитии творческого мышления и интеллектуального потенциала учащихся.

Ключевые слова: лингвистическая компетентность, лексическая компетентность, творческий подход, начальные классы, словарный запас, интерактивность, обучение

Kirish. Ta'lim jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash, ta'lim samaradorligini oshirish, ilm-fan yutuqlarini amaliyotga joriy etish orqali ijodkor, mustaqil fikr yurita oladigan ijtimoiy faol yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalash vazifasi muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchining ko'p qirrali va murakkab faoliyati zahirida yosh avlodni bilimli va axloq-odobli qilib voyaga etkazish vazifasi yotadi. O'zbekistonda ta'lim tizimini o'sib kelayotgan yosh avlod ta'lim-tarbiyasining milliy g'oyalari, talablari asosida tashkil etish, uni jamiyat taraqqiyoti istiqbollari va jahon andozalariga javob bera oladigan darajada bo'lishini ta'minlash bugungi kunning dolzarb masalasidir. Mamlakatimizda olib borilayotgan ta'lim tizimining odil va demokratiyalashtirilishi o'quv jarayoniga o'zgacha talab va o'zgacha pedagogik munosabatlarni kashf etadi. Bu jarayon mazmun mohiyatdan avvalgidan tubdan farqlanadi.

Ta'lim jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash, ta'lim samaradorligini oshirish, ilm-fan yutuqlarini amaliyotga joriy etish orqali ijodkor, mustaqil fikr yurita oladigan ijtimoiy faol yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalash vazifasi muhim ahamiyat kasb etadi.

So'z boyligi — til kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, o'quvchilarning og'zaki va yozma muloqot qobiliyatini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinflarda so'z boyligini oshirish nafaqat grammatik qoidalarini o'rgatish bilangina cheklanib qolmaydi, balki yangi leksik birliklarni kontekstual ishlata olish, muloqotdagi noaniqliklarni aniqlash va ijodiy fikrlashni rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi.

Zamonaviy pedagogika va lingvistika tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning so'z boyligini oshirishda kreativ yondashuv an'anaviy metodlarga nisbatan samaraliroq bo'lib, o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, o'quvchilarni bilim olish samaradorligini kuchaytiradi.

Adabiyotlar tahlili. Anderson so'z boyligini o'quvchining til kompetensiyasining ajralmas qismi deb ataydi. Bu shuni anglatadiki, grammatika va leksik bilimlar mustaqil bo'lmasdan, bir-birini to'ldirishi kerak. Brown esa ta'kidlaydi: leksik boylik va pragmatik sezgirlik bolalarning nutq madaniyati va muloqotdagi muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Kreativ yondashuv — o'quvchilarning tasavvur va ijodiy fikrlashini rag'batlantiruvchi metodik vosita. Boshlang'ich sinflarda o'yinlar, rolli mashqlar, vizual materiallar va ijodiy yozma vazifalar yordamida leksik qobiliyat samarali rivojlantiriladi. Interaktiv va kontekstual yondashuvlar o'quvchilarda tilni faol ishlatish qobiliyatini oshiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarning ijtimoiy va madaniy kontekstda nutqini boyitish uchun pedagoglar o'yin va vizual metodlarni qo'llashlari zarur. E.G'oziyev shunday

deydi: “O’smirning to’g’ri mantiqiy fikrlashini rivojlantirish borasida ona tili va adabiyot o’qituvchisining roli juda muhimdir. U hamma vaqt o’quvchilarni to’g’ri jumla tuzishga, ravon mulohaza qilishga, fikr yuritishga, yozish o’rgatib boradi”.

Metodologiya. Umumiy o’rta ta’limning Milliy o’quv dasturida “Ona tili fani o’quvchi shaxsida fikrlashga, o’zgaralar fikrini anglashga, o’z fikrini og’zaki hamda yozma shaklda nutq sharoitiga mos ravishda to’g’ri va ravon bayon qila olishga qaratilgan nutqiy (kommunikativ) kompetensiyani rivojlantirish; o’quvchida til qurilishiga oid o’zlashtiriladigan amaliy bilimlarni (fonetika (orfoepiya), leksika, so’z tarkibi, morfologiya, sintaksis, yozuv va imlo, tinish belgilari, nutq uslublari, stilistikaga oid tushunchalarni) rivojlantirish”ni nazarda tutadi. Umumta’lim maktablarida ona tili, o’zbek tili bo’yicha amalda bo’lgan dasturlarning mazmuni va asosiy yo’nalishlari 1950- yillarning o’rtalarida shakllangan bo’lib, shundan beri ular ayrim o’zgarishlar, to’ldirishlar bilan bugunga qadar kun tartibidan tushgani yo’q. Shu asosda darsliklar yaratildi, ular takror-takror davr sinovidan o’tdi. Bir tomondan qaraganda bu boradagi ishlar takomillashib, mukammallashib borganga o’xshab ko’rinadi. Biroq ijtimoiy hayotimizda keyingi chorak asrdan ko’proq o’tgan vaqt mobaynida siyosiy, iqtisodiy, ma’naviy, ma’rifiy jihatdan keskin o’zgarishlar ro’y berdi; milliy dunyoqarashimizda, shu bilan bog’liq shaxs tarbiyasiga munosabat masalasida yangilanishlar kuzatildi; mustaqillik mafkurasi jamiyatning har bir a’zosi, har bir sohasi, har bir ko’rinishi oldiga yangicha talablarni qo’ydi. Jamiyatimizda ulkan o’zgarishlar ro’y berdi va ro’y bermoqda. Shunday o’zgarishlar sirasida o’zbek tilshunosligi va uning tadriji bilan bog’liq yangilanishlar ham yaqqol ko’zga tashlanadi. Jumladan, o’zbek tilshunosligida tilni umumiylik, mohiyat, imkoniyat, sabab xarakteridagi tizim; nutqni esa alohidalik, hodisa, voqelik, oqibat sifatida o’rganuvchi substantzial tilshunoslik yo’nalishi shakllandi, rivojlandi, ulkan yutuqlarni qo’lga kiritdi. Biroq bu yangilanishlarning barchasi ta’lim tizimi bosqichlarida saralanib, birdek qabul qilingani yo’q. Jumladan, o’zbek substantzial tilshunosligining yuzaga kelishi uchun poydevor vazifasini o’tagan an’anaviy tilshunoslik yutuqlari oliy ta’lim dastur-u darsliklarida ham, o’rta maxsus ta’lim tizimida ham, maktab programmasida ham yangi yo’nalish yutuqlari bilan qorishib ketdi.

Natija va muhokama. O’zbek tili orfoepiyasi, leksikasi, morfologiyasi ilmiy jihatdan muayyan darajada o’rganilgan, biroq bu borada hozirgacha to’plangan nazariy ma’lumotlar uning o’ziga xosligi, milliy xususiyatlarini to’laligicha yoritib berolmaydi. Davr taqozosi bilan XX asrning 40 -yillaridan boshlab boshqa til qoliplari asosida o’lchangan ona tilimizda hamon eski qoliplar asoratidan to’la-to’kis xalos bo’la olmagan o’rinlar seziladi. Jumladan, o’qitish metodikasi ham. Buning

natijasi ona tili ta'limiga, ayniqsa, maktabda ona tili o'qitish grammatikaga asoslanib qoldi va nutqiy ko'nikmalar talab darajasida rivojlanmadi.

Kreativ yondashuv o'quvchilarning til kompetensiyasi, ijodiy fikrlash va nutq madaniyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual farqlarni hisobga olgan holda metodlarni moslashtirish zarur. An'anaviy metodlarga qaraganda, interaktiv va ijodiy yondashuvlar o'quvchilarda qiziqish va o'z-o'zini rivojlantirish motivatsiyasini oshiradi.

Xulosa. Boshlang'ich sinflarda so'z boyligini oshirishda kreativ yondashuv samarali vosita hisoblanadi. O'quvchilarning tasavvur va ijodiy fikrlashini rag'batlantiruvchi metodlar: yangi leksik birliklarni tez o'zlashtirish; turli kontekstlarda mustaqil so'z ishlatish; nutqini boyitish va muloqotda ishonch hosil qilish imkoniyatini beradi. Natijada, so'z boyligini rivojlantirish til kompetensiyasini oshirib, o'quvchilarning ijodiy va intellektual salohiyatini kengaytiradi. Ushbu yondashuv pedagogik amaliyotda keng qo'llanishi tavsiya etiladi.

Adabiyotlar ro'yxati.

1. Yo'ldosheva D.N. Ona tili ta'limi maqsadining tadrijiy taraqqiyoti. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2013. – 168 b.
2. Yuldasheva Sh.Sh. Pedagog kadrlar tayyorlash tizimida o'qitish metodikasi: aralash ta'limning afzalliklari. Innovation and Global Issues Congress V. May 2 and 4, 2019. Ankara. INGLOBE ACADEMY. 2019
3. Anderson, J. (2017). Language Acquisition and Lexical Development. London: Routledge.
4. Brown, H. D. (2019). Principles of Language Learning and Teaching. New York: Pearson.
5. Kuznetsova, M. (2020). Creative Approaches in Early Childhood Language Learning. Moscow: Education Press.
6. Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching. London: Pearson Education.
7. G. J. Pardayeva INTER EDUCATION & GLOBAL STUDY

